

Gránátosöben a tűzvonal felé!

— Egy önkéntes automobilista naplójából. —

Surcin, 1914 szeptember.

Ejjel egy nagyobb autó-turán jártam. Az elmúlt este elfoglalt Jacovoba vittünk parancsot, Surcinon keresztül; aztán vissza ugyan- csak Surcinon Bezsániján át Zimonyba kellett rohanni. Koromsötét volt, mikor elindultunk, négy fegyveres „Bedeckung“, magyarul fedezet, kapaszkodott fel a kocsimra, mellém ült J... báró hadnagy, aki a parancsot vitte. Reflektort nem volt szabad meggyújtani és csak annak köszönhetjük a rugók épségét, hogy ismertem a tájat, mint a tenyeremet. Az erdők mellett robogva huztam el és bizony nem igen törődtem vele, hogy árt-e a pneumatikának a tulzott sebesség. Repültünk az egyenesben és a jól ismert kanyarodók, bukkanók előtt csak épen annyit lassítottam, hogy erősen megkapaszkodva ki ne repüljünk a kocsiból. Homokos helyeken nyögött a motor, de huzta rendületlenül a finom alkotmányt. Feltűnt az első ház. Surcin. Jobbra a főúton mozgó trein között kifutottunk a faluból, el a téglagyár mellett, ki az országutra. Mintha égne a falu. Csodás fény, vörös tűzzsín rajzol a fekete éjbe lobogó haju fantasztikus alakokat, halvány szélű biborlepel hullámszik az ég alján. Ég a falu. Rohanyást közeledünk. A keresztezésnél, ahol délután erős ütközet folyt, Lovak, emberek, felfordult szekér, alatta hullák hevernek szanaszét. A sarkon megdőlt kereszt. Katonák vonulnak Jacovo felé és most már látjuk, nem Jacovo ég, hanem távolabb valami. A mezőn a kukoricás között szanitécek szedik össze a nyögő, siró betegeket, sebesülteket. A sötétben misztikusan hintézva mozognak az emberek, mintha ezer csodák raja kelne, ijeszteni a jámbor lelkeket. Nyögnek, sóhajtoznak a hordágy vergődő, forgolódó fekete alakjai.

A rohanásban oda-oda hoz egy-egy szót a lanyha levegő lusta mozgása, és vonulnak a szanitécek, a hordágyak hosszú sorával imbolyognak a sötétben, mint a kőszá kisértetek. Lassítok. Amint elmegy a kocsí egyesek mellett, rám néznek. Aszongya a szemük:

— De könnyű is ennek ott a párnás ülésen, bezzeg én itt a sáncokban!

Az én szemem meg vissza beszél:

— De könnyű is nektek ott a sáncokban, de bezzeg én négy napja nem ettem-ittam-aludtam, csak üzöm, zavarom ezt az ördögmasináját éjjel-nappal. Járok felderítő szolgálatra, hogy már kőmadzagga rongyolódott minden idegem szála. És közben csökönyös a gép: reparálni, kinlódni vele, aztán tovább, hajrá előre. Hordani ezerfelé parancsot, hirt, naponta ötszáz kilométer...

— Cseréljünk, pajtás!

De csak tovább robogok. Az első keresztezésnél balra. Törött kerekű ágyu az úton. Nesze neked. Most majd le fogtok szállni és fogtok ágyut huzni. Le is szálltunk és nekigyürkőztünk. Megnéztam. Szerb ágyu, francia márka, Schneider-Creusot-féle. J... báró elaludt a kocsimban. Katonák jöttek, odamentem a tiszthez, alig találtam meg, mert a hátán torniszter, vállán puská, alig lehetett a legényeitől megkülönböztetni.

— Uram, itt egy ágyu. Nem birunk vele, nekem meg sietnem kellene, mert fontos parancsot viszek.

— Hol az az ágyu?!

— Itt az országuton,

— Hé emberek! Első eug! Félre azzal az ágyuval!

Odafut a szakasz gyalogos, a következő percben az árokban van az ágyu. Megköszöntem a tisztnak és felszálltam a kocsi. A legények is feltápáskodnak a helyükre.

— Kész?

— Igen — hangzik kórusban. Kapcsolni akartam, kezem az emelőn, de odafut hozzám a hadnagy.

— Jut-e ma, vagy holnap valahová, ahol pósta van?

— Az éjjel Zimonyba megyek.

— Brávó! Egy szívességre kérem.

— Mivel szolgálhatok?

— Egy igen fontos levél, nőnek szól, nagyon kérem, tegye postára. A menyasszonyomnak szól...

Ezt talán csak azért tette hozzá, hogy a szívemhez beszéljen és annál biztosabban feladjam a levelet.

Tisztelegtem, aztán bekapcsoltam a motort; rohantam tovább.

Franciaországnak olasz segítség is kell.

Lugano, május 4. A *Perseveranza* egyik legutóbbi számában párisi levelezőjének következő távirati tudósítását közölte:

— Marseillében eddig csak néhány ezer orosz van. Ötvenkét napig jöttek Vladivosztokból és az úton francia Lebel-fegyverrel gyakorlatoztak. A többi kiváló felszerelést hazulról hozták magukkal. Eddig az értékük tiszttára erkölcsi, az igaz, hogy nagy. *De két hónap múlva 180—200.000 orosz lesz Franciaországban.* Ha Oroszország tizenöt millió katonájából már előbb küldött volna két milliót Franciaországba, akkor másként folyt volna le a harc a nyugati fronton. Franciaország reméli, hogy az oroszokkal együtt megtisztíthatja területét az ellenségtől vagy — föltéve a legrosszabb esetet — a németek további előnyomulását végeredményben még ellensúlyozni tudja. Az oroszok megérkezése ismét fölvetette az olasz segítség kérdését. A francia lapok erről kevesebbet írnak, mint az olasz és az angol lapok. Senkisésem akarja azt a látszatot kelteni, mintha idegen segítséget remélne. De a levegőben érezhető: *ha most hatalmas segítség érkezik, tárt karral fogadnak.* Nyilvánvaló, hogy a németek nyugaton Verdun mellett vagy másutt borzasztó erővel keresik a döntést, rengeteg hadigépek egész arzenálisát föl fogják használni és a franciákra nehéz órák fognak elkövetkezni. Hősiesen fognak verekedni a legutolsó óráig, de mégis eljőhet az a pillanat, amikor lebírják őket. Megengedhető-e, hogy ebben az esetben, amely minden áldozat ellenére is bekövetkezhetik, elmulasszunk valami kísérletet, ami az emberi erőttől telik, a legvégső csapás megakadályozására?

E távirati tudósításhoz a *Perseveranza* megjegyzi: A szövetségesekre épp oly végetes volna az orosz vagy az olasz vereség is, mint a francia. A nyugati fronton való együttműködés kérdése inkább katonai, mint politikai természetű. Ha a főparancsnokság mellette dönt, akkor senkinek sem lesz kifogása ellene.

Mindenki vegye meg a Nemzet Háza időreform emléklapját.

Tüdővész-kórház Szegeden.

(Saját tudósítónktól.) Dr. Hollós József főorvos tudvalevőleg indítványt terjesztett az áprilisi közgyűlés elé, amely azt célozta, hogy a város tüdővész-kórházat építtessen. Az indítványt Hollós közvetlenül a közgyűlés előtt kénytelen volt visszavonni, mert rövidebb időre el kellett Szegedről távoznia. A tüdővész-kórháznak Szegeden való fellépítése érdekében azonban olyan események történtek újabban, amelyek ezt az ideát nagyon közel viszik a megvalósításához. Tárgyalások voltak ugyanis — bár nem hivatalosan — Korányi báró egyetemi tanárral, a tüdővész ellenes mozgalom nagyevű vezetőjével és báró Klebersberg Kunó államtitkárral arról, hogy támogatná-e az állam Szegedet, ha áldozatkésztséget mutatna annak érdekében, hogy itt tüdővész-kórház építtessék fel. A tárgyalások azzal az eredménnyel végződtek, hogy a rokkantügyi hivatal ugyanannyival hajlandó egy Szegeden felállítandó tüdővész-kórház létesítéséhez hozzájárulni, mint amennyit a város áldoz erre a célra. A tárgyalások anyagát és eredményét közölték dr. Somogyi Szilveszter polgármesterrel, aki felterjesztéssel fordult a rokkantügyi hivatalhoz és felajánlotta a város részéről a tüdővész-kórház számára az Oltványi-féle alapítványt. A felterjesztés a rokkantügyi hivatalnál most van elintézés alatt, értesülésünk szerint minden valószínűsége megvan annak, hogy a rokkantügyi hivatal támogatásával létesül Szegeden az új kórház.

Dr. Hollós a következőket volt szíves ebben az ügyben munkatársunknak elmondani:

— Egészen kétségtelen, hogy a háború után a tüdővész a jelenleginél is sokkalta nagyobb mértékben fog elterjedni, mert a lapangó gümőkórban szenvedő katonák (és ilyenek rendkívül sokan vannak) a harctéri fáradalmak következtében tüdővészesen kerülnek haza s újabb forrásai lesznek a fertőzésnek. Annál fontosabb, hogy már most gondoskodjanak olyan intézményekről, amelyek a baj még nagyobb elterjedésének gátat vessenek. A rokkantügyi hivatal a rendelkezésre álló összegek ilyen jelentékeny részét máris tüdővész-szanatóriumok felállítására fordítja és e célra pl. egész Alsótátrafüredet berendezte. A szanatóriumoknál azonban sokkal célravezetőbb tüdővész-kórházak alapítása, amelyek nem a könnyű és középsúlyos esetek gyógyítását célozzák hanem épen a súlyos és erősen fertőző tüdővész-eseteket fogadják be az elkülönítés céljából, vagyis a betegség továbbterjedésének megakadályozása céljából. Ilyeneket minden városnak módjában volna emelni s előbb-utóbb meg is fogják ezt valósítani, mert csakis az izolálás képezheti a tüdővész-lekiüzdés alapját. Kikötés van arra, hogy Szeged ilyen intézményhez rövidesen hozzájut, ha ugyan sikerülni fog a rokkantügyi hivaltaltól e célra kérvényezett 300.000 korona megnyerése, amely az Oltványi-féle, szintén közel 300.000 koronás alapítvánnyal kiegészítve, teljesen elegendő volna egy 200 ágyas tüdővész-kórház megteremtéséhez. E kórház egyelőre tüdővész katonák elhelyezésére és gyógyítására szolgálna s későbbben a város tulajdonába menne át.